

Prof. Dr.
İsmail Kara:
"Mehmet Akif,
Yaşadığı Dö-
nin Gerçek Bir
Tercümanıdır."

MUSTAFA GÜLALİ

Mehmet
Akif'in
Bedbahtlığı

MUCİP KINA

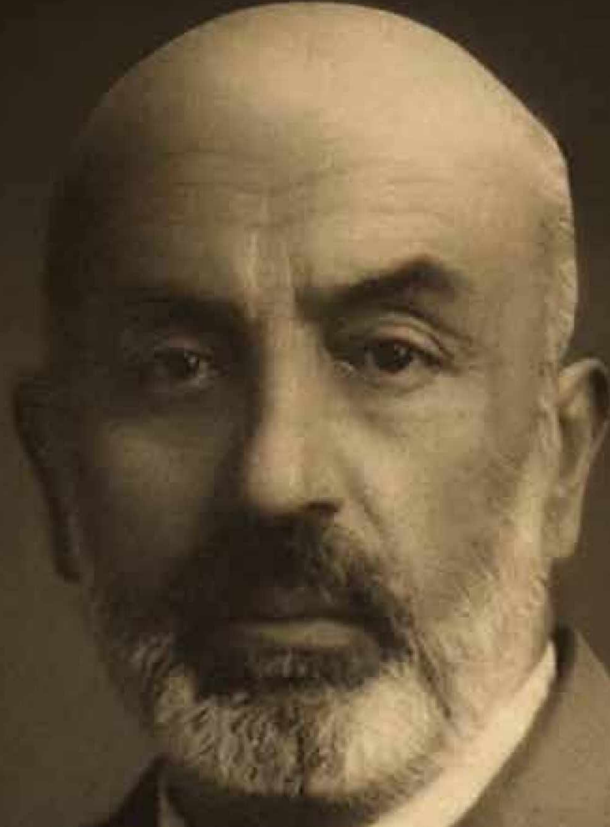
Mehmet
Akif
Üzerinde
Düşünmek

MUSTAFA ÖZÇELİK

Eğitimin Fatihi

İSTANBUL FATİH İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR • ŞUBAT 2021 • SAYI: 05

*Vakar dolu bir alın,
hayâ dolu bir çehre,
iman dolu bir sine:*

MEHMET AKİF ERSOY

Topluma Yön Veren Şair: Mehmet Akif Ersoy

YUSUF DURSUN
ŞAİR-YAZAR

Akif, dönemin bütün aydınları gibi çöküş şartlarının yol açtığı acıları derin bir şekilde yüreğinde hissediyor ve bir çıkış yolu arıyordu.

Dünya tarihine bakıldığında, toplumlara yön veren insanların, daha başka meziyetlerinin yanında güzel söz söyleme yeteneğine de sahip oldukları görülür. Güzel söz söylemenin bir yolu da konuşmayı şiirle beslemekten geçer. Şiir, cevherinde yatan belagat sayesinde muhatabı üzerinde kalıcı etkiler bırakır.

Şiirin, bir topluma nasıl yön verdiğine dair, Enes (r.a.) tarafından Hazreti Peygamber'den (s.a.v.) şöyle bir hadis nakledilmiştir:

"Resulullah (s.a.v.) Umretü'l-kaza sırasında Mekke'ye girdiği zaman, şairi Abdullah İbn-i Revaha, önünde yürüyor ve şu şiiri okuyordu: "Ey kâfir çocukları (Resulullah'a) yol açın! Bugün ona gelen vahiy adına, size öyle bir vururuz ki tepenizi yerinden uçurur ve dostu dostuna unutturur."

Bunu gören Hz. Ömer: "Ey İbn-i Revaha! Sen Resulullah'ın (s.a.v.) önünde ve Allah'ın Harem bölgesinde şiir mi okuyorsun?" dedi. Ancak Resulullah, 'Ey Ömer bırak onu. Onun şiirleri, Mekke'li kâfirlere oktan daha çabuk tesir eder!' diyerek müdahale etti." Bu hadisin ışığında bakılınca Mehmet Akif Ersoy'un şiirleriyle topluma yön veren bir şair olduğu görülür.

Üstadın topluma yön vermedeki başarısında elbette yetiştiği dönemin ve aile ortamının da büyük payı vardır.

Akif'in yetiştiği dönem, Osmanlı Devleti'nin hasta adam ilan edildiği ve bu görüşün dönemin devlet adamlarına ve aydınlarına uğursuz bir hastalık gibi bulaştığı, çöküş şartlarının hemen herkeste çözülme, umutsuzluk, panik meydana

getirdiği, buna rağmen hemen herkesin bir şeyler yapma çabasında olduğu bir dönemdir. Şairin ailesi de memleketin içinde bulunduğu sıkıntılara kayıtsız kalmayan bir ailedir ve çocuklarını da bu şuurla yetiştirmişlerdir.

Mehmet Akif Ersoy annesinden duyarlı olmayı, sağduyuyu, kendini bir ülkeye adamayı, bir şair gibi düşünmeyi; babasından ise ataklığı, mücadele azmini, yılmaz ve her vuruşmada daha da çelikleşen bir savaş adamlığını, gözü pekligi, korkmazlığı, ürkmazlığı, umutsuzluğa düşmemeyi öğrenmiştir.

Akif, İstanbul'un en Türk, en yerli ve en yoksul mahallelerinden birinde doğdu ve yaşadı. Hayatı burada tanıdı ve keşfetti, toplumsal dokuyu burada zihnine nakşetti. Bir inanç ikliminin güzelliği ile birlikte modern

Mehmet Akif ve İstiklal Marşı

16 Eğitimin Fatih

hayatın yerli ve geleneksel olana nasıl nüfuz ettiğini, hangi çelişkilere, trajedilere yol açtığını, neleri çürüttüğünü, nelerin eskidiğini ve nelerin yenilenmesi gerektiğini bu mahalle hayatında gözlemledi.

Akif böyle bir ortam içinde o günün geleneğine uyularak 4,5 yaşlarında iken başladığı eğitim hayatını Baytar Mektebini birincilikle bitirerek tamamladı.

Akif, Baytar Mektebinde okurken çoğu kendisi gibi babasız ve yoksul öğrencilerden oluşan arkadaşları arasında, sağlam ve bir ömür boyu sürecek dostlar edindi. Yine bu okul, Akif'in sağlam bir dinî bilgi ve sarsılmaz bir imanla, müspet bilimin harika bir uyumunu sağlayan zihni yapısını oluşturdu.

Mehmet Akif, bu dönemde Çatalca köylerinde yağlı güreş yapacak kadar güreş; Boğaz'ı tek başına geçecek kadar yüzme öğrendi ve çok okulun çok sevdiği "Doru" isimli atıyla uzun yürüyüşlere çıktı. Şiire ilgisi de bu yıllarda başladı. Bütün bunlar Mehmet Akif Ersoy'un zamanın elinden tutacak, dolayısıyla topluma yön verecek bir insan olacağına habercisiydi.

İşte Mehmet Akif Ersoy, böyle

bir ortamda yetişti ve "Baytar Müfettiş Muavini" olarak İstanbul'a tayin edildi. Görev yeri İstanbul olmasına rağmen Rumeli, Anadolu ve Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde dört yıl süreyle devletin verdiği özel görevlerde bulundu. Bu seyahatler Akif'in gözlem gücünü geliştirmiş, toplumu daha yakından tanımasını sağlamıştır.

Bu arada çocuk yaşlarda başladığı Kur'an'ı hifz etme çabalarını yoğunlaştırdı ve hafız odu.

Akif, dönemin bütün aydınları gibi çöküş şartlarının yol açtığı acılan derin bir şekilde yüreğinde hissediyor ve bir çıkış yolu arıyordu.

Meşrutiyetin ilanından sonra İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu. Ancak Akif, cemiyette üyeliğe giriş şartlarından biri olan "Cemiyetin bütün emirlerine, bilâ kayd ü şart itaat edeceğim." şeklindeki yeminde bulunan "kayıtsız şartsız itaat" bölümüne itiraz etti ve sadece "iyi ve doğru olanlarına" şeklinde düzeltilmesi şartıyla yemin edebileceğini söyledi. Ve cemiyetin yemini Akif'in istediği gibi değiştirildi. Tek başına bu olay bile Akif'in karakterinin ne kadar güçlü olduğunu bir delildir. O, artık topluma örnek olan bir şahsiyettir.

Bir şiirinde sanat anlayışı konusunda şöyle söylemişti:

"Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek;
Sözüm odun gibi olsun hakikat olsun tek!"

Böyle bir anlayışa sahip olan şair, elbette sadece gerçekleri anlatacak. Bu gerçek de ülkenin içine düştüğü vahim durumdan başka bir şey değildi.

Akif, çoğu kimsenin yaptığı gibi sadece dertleri göstermekle kalmadı, onlara çözüm yolları da önerdi. Artık onun topluma yön veren bir şair olduğunda şüphe yoktu. Kendisini seven, sevmeyen herkes bu gerçeği kabul ediyordu.

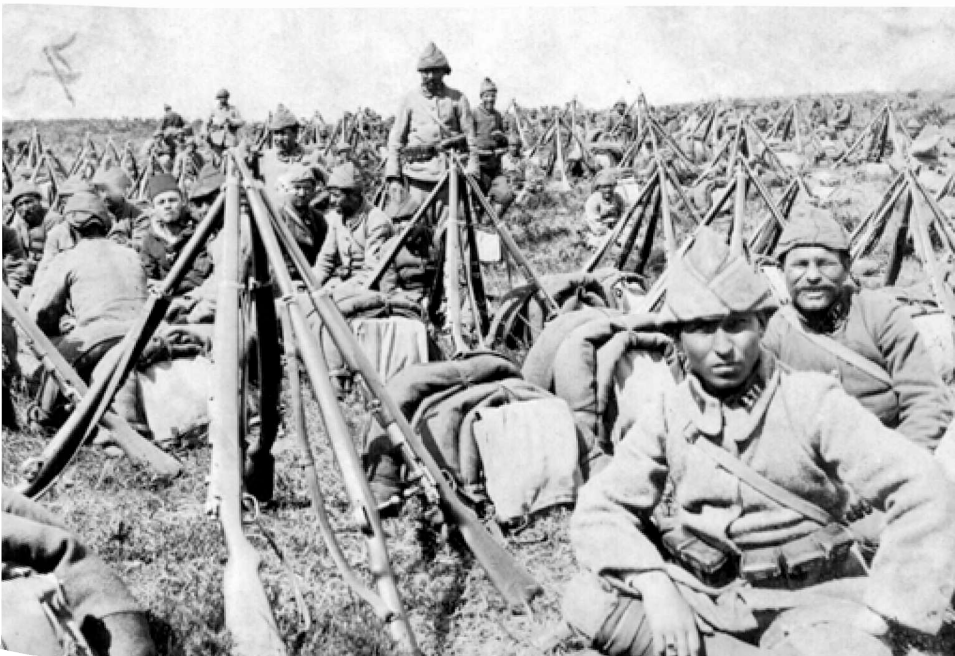
Safahat, baştanbaca bu tür şiirlerle doludur. Yine de Mehmet Akif Ersoy denilince akla gelen ilk iki şiir, "İstiklal Marşı" ve "Çanakkale Şehitlerine" şiirleridir. Kanaatimizce başka hiçbir eser bırakmasaydı bile bu iki şiir, onu yaşatmaya yeterdi.

Bu iki eser, sadece birer şiir değil, aynı zamanda milletimizin tarihi gibidir. Özellikle, şairi tarafından "Kahraman Ordumuza" ithaf edilen "İstiklal Marşı"nın mısraları, Türk milletinin tarih sahnesindeki yerini veciz bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Şiirin hemen başında yer alan "Korkma" kelimesinin ayrı bir anlamı vardır. Bu söz, Mekke'den Medine'ye hicret yolculuğunda sığındıkları Sevr Dağı'ndaki mağarada müşriklere yakalanma endişesi taşıyan Hz. Ebubekir'e Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından söylenmiş bir sözdür. Allah'ın elçisi, "Korkma, Allah bizimle beraberdir." diyerek yol arkadaşısını rahatlatmıştır. Tıpkı bunun gibi Mehmet Akif Ersoy da bu sözle, ordumuzun şahsında milletimize duyduğu güveni dile getirmektedir. Ortada korkulacak bir durum yoktur. Milletimiz, içinde bulunduğu sıkıntılı durumu aşacak kudrettedir; çünkü onun yardımcısı Allah'tır.

Mehmet Akif Ersoy'a göre, "Medeniyet denilen tek dışı kalmış canavar" ne kadar güçlü olursa olsun, milletimize hiçbir şey yapamaya-

Akif, Çanakkale Zaferi'ne bizzat şahit olmamıştır fakat bu muazzam zafere inancı o kadar sağlamdır ki kendini cephede bizzat savaşan Mehmetçiklerin yerine koyabilmiş, olayları onların gözüyle görebilmiştir.

caktır. Nitekim öyle olmuş ve cennet vatanımızı istilaya yeltenen güçler "geldikleri gibi" gitmek zorunda kalmışlardır. Milletimizin iman dolu göğüsleri bir canavar gibi uluyan Batılı ve sözde medeni güçlere geçit vermemiş; şanlı bayrağımız, şafaklar gibi dalgalanmaya devam etmiştir.

Mehmet Akif Ersoy'un "Çanak-kale Şehitlerine" isimli eseri de şiir sanatının doruk noktalarından biridir.

Şair, bu şiiri görev icabı Arap Yarınması'nda bulunurken yazmıştır. Akif, Çanak-kale Zaferi'ne bizzat şahit olmamıştır fakat bu muazzam zafere inancı o kadar sağlamdır ki kendini cephede bizzat savaşan Mehmetçiklerin yerine koyabilmiş, olayları onların gözüyle görebilmiştir.

Mehmet Akif Ersoy,

"Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi."

derken ne kadar acı çekmişse,

"Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tauna da züldür bu rezil istilâ!"

derken de bir gerçeği bütün dünyanın gözleri önüne sermenin rahatlığını yaşamıştır.

Şair,
"Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat iman?"

derken güvenilecek yegâne makamın neresi olduğuna işaret etmiştir.

Üstat, şiirine harika bir inanç tablosuyla devam etmiştir:

"Vurulup tertemiz alından, uzanmış yattıyor,
Bir hilâl uğruna, ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdat inerek öpse o pak alını değer.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?"

'Gömelim gel seni tarihe' desem, sığmazsın."

Artık son sözü söyleme vaktidir ve şair o vurucu beytini sadece Mehmetçğin değil bütün bir milletin yüreğine naksetmiştir:

"Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber,
Sana aguşunu açmış duruyor Peygamber!"

Mehmet Akif Ersoy; sadece şiirleriyle değil, davranışlarıyla da topluma yön vermeyi başarmıştır. İstiklal Savaşı yıllarında bizzat Mustafa Kemal'in davetiyle Ankara'ya geçerek bu mücadelenin içinde yer alması bunun en güzel örneğidir. Gittiği her yerde halkı istiklal mücadelesine destek olmaya çağırmış bunda da son derece başarılı olmuştur. Bu yolda her türlü güçlüğe göğüs germe unutulacak gibi değildir. O, aziz milletimizin bir ferdi olarak kendisini daima halka hizmet etmekle vazifeli saymıştır. Milletvekili olduğu dönemde bile fakir bir Anadolu köylüsü nasıl yaşamışsa öyle yaşamış, kendini hiçbir zaman onlardan üstün görmemiştir. Onun hayatı, gelecek nesillere aktarılacak nice ibretli vesikalarla doludur.

Bir şiirinde,

"Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince,
Günler, şu heyulayı da er geç silecektir.
Rahmetle anılmak, ebediyet budur ama
Sessiz yaşadım kim beni nereden bilecektir."

dese de bu millet onu hiçbir zaman unutmamıştır. TBMM tarafından 2021 yılının, "İstiklal Marşı Yılı" ilan edilmesi, bunun en güzel örneğidir. Dileğimiz, üstadın dediği gibi devletin ve milletimizin yeni bir istiklal mücadelesine mecbur kalmamasıdır. "Allah bu millete bir daha 'İstiklal Marşı' yazdırmasın." diyen Akif, ne kadar haklıdır. İnancımız odur ki, üstadın, örnek bir şahsiyet olarak takdim ettiği "Asım'ın Nesli" gerektiğinde tatlı canından vaz geçecek

ve bu milletin yeni bir "İstiklal Marşı" yazmasına fırsat vermeyecektir.

Millî şairimize Allah'tan rahmet dilerken üstadımızı şu mısralarla selamlıyoruz:

